

Honderd jaar opvattingen over arbeidsmarktbeleid

Werkloze Groningers op weg naar grondontginning in Jipsinghuizen

"...het gemeentebelang is ernstig betrokken bij een welvarende en veerkrachtige werkliden-stand", stelt de Groningse gemeenteraad in 1907. Dat zou modern geformuleerd zomaar de beginregel van een stuk over arbeidsmarktbeleid anno 2008 kunnen zijn. Ter gelegenheid van de oprichting van de eerste noordelijke arbeidsbeurs honderd jaar geleden is in Werkplein Groningen een tentoonstelling ingericht. Doel van de Groningse arbeidsbeurs was het coördineren van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Concreet ging het om het beschermen van kwetsbare werklozen tegen onbetrouwbare bemiddelaars, en het controleren

van werklozen die een beroep deden op steun. De arbeidsbeurs begon met twee kamers: een voor werkgevers en een voor werknemers. Ook dat zou zomaar het concept voor de hedendaagse werkgeversloketten kunnen zijn.

Werkverschaffing

Het noorden kampt van oudsher met een gebrek aan werk. In 1930 zit eenderde van de Groningse beroepsbevolking zonder werk. Werk creëren is een belangrijk arbeidsmarkt-instrument. Het Groningse Stadspark wordt tussen 1914 en 1922 aangelegd door werklozen. Werklozen graven het Starckenborghkanaal, leg-

gen het vliegveld Eelde aan en ook de ontginning van Oost-Groningen vanaf 1924 gebeurt door werklozen.

De projecten zijn berucht, de rijksoverheid subsidieert de loonkosten alleen als het zware werk met de hand wordt gedaan. De arbeidsbeurs helpt bij het selecteren en plaatsen van geschikte kandidaten. Wie weigert om mee te doen, krijgt geen steun.

Na de oorlog komt er meer aandacht voor de aanbodzijde van de arbeidsmarkt. Er is een groot gebrek aan vaklieden. In Groningen en Winschoten worden twee Rijkswerkplaatsen voor Vakontwikkeling opgericht (na twee naamswijzigingen, eerst in Regionale Werkplaats voor Vakopleiding van Volwassenen en vervolgens in Centrum voor Vakopleiding, verdwijnen ze in de jaren negentig allemaal). In vijf tot acht maanden worden ongeschoolden opgeleid tot vakkrachten, bijvoorbeeld machinebankwerker of meubelmaker. Binnen de Arbeidsbureaus komen speciale beroepskeuzeadvisoren. Werklozen hebben wekelijks een gesprek met hun persoonlijke vakbemiddelaar, die op de hoogte is van de sector waarin de werkloze werk zoekt. De parallel met de huidige toonkamerprincipes dringt zich op:

één aanspreekpunt voor de klant die goed op de hoogte is van de regionale werkgelegenheid.

Verhuizen voor werk

De jaren vijftig vormen de tijd van de grote wederopbouw. Omdat er in het noorden nog altijd grote werkloosheid is terwijl er elders veel vacatures zijn, komt er een subsidie op verhuizen. De noordelijke arbeidsbureaus praten stevig op werklozen in om hen te bewegen werk te aanvaarden in de Randstad of Limburg. In de jaren zestig volgen modernere acties. Bruynzeel in Zaandam kampt met personeels tekort en vraagt de noordelijke arbeidsbureaus om hulp. Medewerkers van de arbeidsbureaus worden vanaf Eelde naar Schiphol vlogen, bekijken uitgebreid de fabriek en vliegen weer terug. Het werkt. Veel noorderlingen verhuizen naar Zaandam voor werk. Begin jaren tachtig is bijna een kwart van de Groninger beroepsbevolking werkloos: 38 duizend mensen. Met behulp van het spreidingsbeleid van de rijksoverheid weet Groningen werkgelegenheid aan te trekken: de hoofddirectie van de PTI, de Informatiebeheer Groep en een filiaal van Philips. En er komen 'structuurgelden': investeringen in infrastructuur om de werkloosheid terug te dringen. Alle maatregelen hebben slechts een tijdelijk effect. De werkloosheid neemt er niet structureel door af.

En nu?

Recentelijk kreeg het noorden extra geld, nu de aanleg van een snelle spoorverbinding is afgeblazen. Wat ermee te doen als de plekken waar de werkgelegenheid wel is, niet binnen bereikbare afstand van de werkloze noorderlingen komen te liggen? Opnieuw noorderlingen interesseren voor de banen in het westen? Stadskanaal is er al mee begonnen: zij leidt werkzoekenden op voor werk in de Rotterdamse havens. *

(Liny Bruinzeel / foto RHC Groninger Archieven)

Vroeger...

De rubriek 'Vroeger' trekt een parallel tussen het werk van sociale diensten in het heden en verleden. Deze keer kijken we naar het onderwerp arbeidsmarktbeleid.

Sinds ongeveer een half jaar storten gemeenten zich erop alsof het iets heel nieuws is. De Groningse tentoonstelling over honderd jaar publieke arbeidsbemiddeling laat zien dat beïnvloeding van de arbeidsmarkt een rijke historie kent, maar wel sterk onderhevig is aan modes.

* Meer weten?

De tentoonstelling is nog tot 29 februari te zien in Groningen. Wie de reis te ver vindt, kijkt op www.ketennoord.nl. Heeft u tips voor deze rubriek? Mail naar sprank@divosa.nl